

VGO
media

Magazine

100 JAAR
radio
IN NEDERLAND
1919 - 2019

De kersttoespraken
van ons staatshoofd

Het probleem van
de eenzaamheid

Inhoud

Pensioen

Van de voorzitter	3
Uit het Verantwoordingsorgaan	22
Betaaldata	29

Vereniging

Positieve berichten, maar...	4
VGOmedia op Facebook	18

Rubrieken

Dankbetuigingen	11, 29
Welkom nieuwe leden	29
Ingezonden	19
Geranium & co	20
Column Arie Bras	21
Overleden leden	30
Puzzel	31

En verder

Mooi afscheid doet goed	8
Tegen wil en dank samen op de werkvloer	12
Alleen, en dan...?	16
100 jaar radio: de kersttoespraken	23
Dolly	28

12

20

Voorplaat:
Bart van Leeuwen
oedipoes.com

December 2018

Nr. 107

VGOmedia Magazine is het kwartaalblad van de Vereniging van Gepensioneerde medewerkers van de Omroep en andere Media.

Bestuur VGOmedia

Voorzitter: Arie Smit • Vice-voorzitter: Ynskje van den Brakel Visser • Secretaris: Madelon van Waart
Penningmeester: Ruud Leyendekker
Bestuursleden: Henk van der Horst, Hella Liefting, Bob Ris.

Adres VGOmedia:

Naarderstraat 81-15, 1251 BG Laren bestuur@vgomedia.nl

VGOmedia Magazine

Redactie: Govert van Brakel, Louis van Hattem (vormgeving), Willem Hekhuis (eindredactie), Joke Licher, Willem Nijeboer.

Ontwerp logo 100 jaar radio in Nederland:
Mendy van Hattem

Medewerkers aan dit nummer:

Arie Bras, Jan de Kleijn, Hella Liefting, Klaas Samplonius, Arie Smit, Madelon van Waart

Druk: Drukkerij Esed, Spakenburg

Redactie

VGOmedia Magazine: Waterhoen 5, 3831 HT Leusden
magazine@vgomedia.nl

Website

www.vgomedia.nl

Ledenadministratie

Berlagelaan 147, 1222 JS Hilversum
ledenadministratie@vgomedia.nl

Van de voorzitter

Het nieuwe pensioenstelsel

Ieder jaar komt het consultancybureau Mercer met de rangschikking van de pensioenstelsels op wereldschaal. Van de dertig deelnemende landen staan Denemarken en Nederland in de top. Het is bij ons een gewoonte geworden om, als er iets is met het functioneren van ons pensioenstelsel, te verwijzen naar de Nederlandse toppositie: in 2017 op de tweede plaats en in 2018 op de eerste plaats.

De rangschikking van Mercer is gebaseerd op de volgende criteria: toereikendheid, toekomstbestendigheid en integriteit.

De rangschikking van Mercer is gebaseerd op de volgende criteria: toereikendheid, toekomstbestendigheid en integriteit.

Politieke bemoeienis

Het viel mij op dat de politiek zich intensief ging bemoeien met de onderhandelingen over het nieuwe pensioenstelsel. De melding van Trouw op 31 augustus dat de FNV bevrozing van de AOW-leeftijd eiste, zal hier mede debet aan zijn. Vervolgens schoof de premier aan de onderhandelingstafel. De NRC zag op 17 november het probleem: 'Rutte heeft haast, vakbonden niet'. Op 20 november meldde de Volkskrant: 'FNV trapt op de rem in sprint naar nieuw pensioenstelsel'. En dan komt het moment van de waarheid: na vier jaar overleggen over een nieuw stelsel konden de onderhandelaars elkaar niet vinden. Op 21 november, na uren van onderhandelen, kwam het slot. Quote op de voorpagina van de NRC: 'Overleg over pensioenen strandt, nederlaag voor kabinet-Rutte'.

Als het niet anders kan, moeten we voor de korte termijn tevreden zijn met deeloplossingen. Mijn uitgangspunt is dat een integrale aanpak van de pensioenproblematiek noodzakelijk is.

Debat met de minister

Bij het overleg over een nieuw pensioenstelsel zaten de gepensioneerden niet aan tafel. Vreemd. Het gaat tenslotte over hun pensioen. Een achttal organisaties van gepensioneerden hebben minister Koolmees van Sociale Zaken hun kader voor een nieuw pensioenstelsel aangeboden tijdens een debatmanifestatie op 19 november in de Jaarbeurs. Eindelijk aan tafel, met dank aan de inzet van onze koepelorganisatie KNVG.

Enkele punten uit het pensioenkader van de acht deelnemende seniorenorganisaties:

- Het nieuwe pensioenstelsel moet er op gericht zijn gepensioneerden nu en in de toekomst een stabiel pensioen te bieden dat hen in staat stelt ongeveer dezelfde levensstandaard te voeren als voor hun pensionering.

- Het stelsel moet verplicht zijn voor

iedereen en gebaseerd op collectiviteit, solidariteit en op evenwicht tussen de generaties.

- Invoering van een nieuwe premiesystematiek (doorsneepremie) mag niet ten laste gaan van gepensioneerden.

De minister beantwoordde de vele vragen van het panel en uit de zaal. Aan de orde kwamen onder andere het handhaven van de levensstandaard en de garantie voor de koopkracht. Een belangrijke conclusie uit een onderzoek van Motivaction was dat ouderen met minder zekerheid kunnen leven als de kans op indexatie toeneemt.

Arie Smit

Namens het bestuur wens ik u allen mooie feestdagen en een goede gezondheid in het komende jaar.

Positieve berichten, maar...

PNO Media doet het goed als pensioenfonds, zo viel te beluisteren tijdens de laatste Algemene Vergadering. Maar niemand kan zich buiten de gevarenzone wanen.

De voorzitter opent de vergadering met een hartelijk woord van welkom aan alle aanwezigen. Hij vertelt recentelijk getroffen te zijn door twee op het eerste gezicht tegenstrijdige berichten in de media: het nieuws dat het Nederlandse pensioenstelsel op de wereldranglijst van beste pensioenstelsels de eerste plaats inneemt, en het bericht dat ouderen als gevolg van kortingen en het gedurende vele jaren uitblijven van indexering er moeite mee hebben hun hypotheekverplichtingen na te komen.

2 - Mededelingen en ingekomen stukken.

De secretaris meldt een mailtje te hebben ontvangen van Coby en Peter Grootveld over de vergaderdatum in het najaar. Zij stellen voor de najaarsvergadering, die standaard plaatsvindt op de laatste donderdag van oktober, een of twee weken te verplaatsen, omdat die laatste donderdag (vaak) in de herfstvakantie valt. Het bestuur heeft besloten die suggestie te omarmen, en de AV in het najaar te houden op de eerste donderdag in november. Voor de AV in het voorjaar wordt per keer een datum vastgesteld, in verband met de vrije dagen en feestdagen in die periode. Hella Liefthing meldt dat zij en de secretaris druk bezig zijn met de voorbereiding van activiteiten voor en van de leden. Daarbij zal als dat kan aansluiting worden gezocht bij bestaande evenementen. Zij kondigt een rubriekje aan op Facebook en op de website van VGOMedia: 'Tips van ons'. Ook hiervoor is het handig over zoveel mogelijk e-mailadressen van leden te beschikken, waarop een vooraankondiging kan plaatsvinden. Deze kunnen worden toegezonden aan info@hellaliefthing.nl of aan bestuur@vgomedia.nl of aan ledenadministratie@vgomedia.nl.

3 - Benoeming bestuurslid. De mededeling op de agenda dat er geen benoemingen hoeven plaats te vinden wordt voor kennisgeving aangenomen. Het agendapunt was mede

opgenomen om als reminder of oproep te dienen aan leden die een bestuursfunctie ambiëren. Zij worden van harte uitgenodigd zich bij het bestuur te melden.

4 – KNVG. De Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG) heeft zich enige jaren geleden afgesplitst van de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden (NVOG). De

leden waren het toen niet met elkaar eens over de te varen koers. Al enige tijd geleden hebben de clubs weer toenadering gezocht. Sindsdien wordt vaak

samen vergaderd en worden er allengs ook weer meer andere activiteiten op touw gezet. Er wordt nu een fusie voorbereid. Het bestuur houdt u op de hoogte.

5 - De stand van zaken met betrekking tot ons pensioen. Het woord is aan Nelly Altenburg, voorzitter van PNO Media. Zij is de bringer van positiever nieuws dan in lange tijd het geval is geweest. Zo staat PNO Media op de tweede plaats van alle Nederlandse pensioenfondsen waar het de opbrengst van het vermogen betreft en heeft de dekkingsgraad in 2018 een sprong gemaakt naar 106%. Jammer genoeg is er nu weer wat onrust op de financiële markten, zodat een korting in 2019 nog niet helemaal valt uit te sluiten. Hier moet op gehamerd worden van de toezichthouders; er mogen geen valse verwachtingen (meer) gewekt worden.

Het grootste deel van de verplichtingen van PNO Media wordt bepaald door de rente die het fonds moet hanteren, en slechts voor iets meer dan een kwart door het rendement op de beleggingen. Een rendement dat de afgelopen 10 jaar 7,5%

De voorzitter opent de vergadering

Ook al zijn de beleggingsresultaten prima, de verplichtingen stijgen ook

Vragenstellers achter de microfoon

heeft bedragen! Andere factoren die bij de berekening van de verplichtingen in aanmerking moeten worden genomen zijn o.a. leeftijdsverwachting, premie en kosten. Voor de opbouw van het pensioen is het belang van de premie 25% en het belang van hetbeleggingsresultaat 75%.

Ondanks alles staat het pensioen nog steeds onder druk, ook door het

inmiddels wel zeer strenge toezicht, niet alleen van De Nederlandsche bank, maar ook van de regering, andere politici en de belangenorganisaties. We zijn de afgelopen jaren in Nederland teruggegaan van 1000 naar 275 pensioenfondsen, en nog minder pensioenuitvoeringsorganisaties (zoals de MPD), en er is een trend van verdergaande vermindering; tot 100 fondsen in totaal. Verder is er de ontwikkeling naar het creëren van "eigen potjes" en zelfstandige pensioenopbouw. Bij de ontwikkeling naar een nieuw pensioenstelsel doet zich een heel scala aan deelgebieden en deelbelangen voor.

De kosten van PNO Media zijn niet mals, maar daar krijg je dan ook wel wat voor: een bestuurlijke organisatie met diverse gremia, een goede pensioenadministratie, excellente communicatie, persoonlijke dienstverlening, en niet te vergeten extern toezicht, o.a. ingesteld om over de belangen van de deelnemers te waken.

Op een vraag uit de zaal of er niet iets extra's gedaan kan worden voor de gepensioneerden, van wie de pensioenen nu al tig jaar niet worden geïndexeerd, is het antwoord een beslist 'nee'. Dat zou niet evenwichtig zijn. De actieven ondervinden dezelfde korting en er mag niet met twee maten gemeten worden. Daar wordt streng toezicht op gehouden.

Op een vraag of de buitenlandse politiek, bijvoorbeeld de invloed van Poetin, ook van belang is voor de ontwikkelingen in Nederland, luidt het antwoord bevestigend. Wereldwijde politiek is van invloed.

Bij de ontwikkeling naar een nieuw pensioenstelsel doet zich een heel scala aan deelgebieden en deelbelangen voor

De derde vraagsteller verwijst naar het langdurige en uitvoerige debat over het nieuwe pensioenstelsel, dat er nog steeds niet is, en vraagt zich af welke invloed daarvan uitgaat. Het antwoord op deze vraag komt als een geruststelling: op de ingegane pensioenen is de ontwikkeling van een individueel stelsel met eigen pensioenpotjes van weinig invloed.

De vierde vraag betreft de premiedekkingsgraad, die door de vierde vraagsteller laag wordt genoemd. Het antwoord luidt dat het bestuur van PNO Media van mening is dat het juist handelt door op verantwoorde wijze rekening te houden

met een te verwachten rendement. Daardoor worden de belangen van alle betrokkenen naar de mening van het bestuur op de juiste wijze afgewogen. Er wordt sinds twee jaar een beleid gehanteerd dat is gebaseerd op een compromis tussen alle betrokkenen.

Met haar beleggingsresultaat stond PNO Media in 2017 op de derde plaats van alle bedrijfstakpensioenfondsen. Onlangs nog op de tweede plaats, en we hebben inmiddels de eerste plaats bereikt. De laatste vraagsteller is speciaal voor dit onderwerp uit Almelo gekomen. Hij complimenteert het bestuur van PNO Media met de goede beleggingsresultaten, maar zet zo zijn vraagtekens bij de gehanteerde rekenrente. De uitleg dat deze rente wettelijk voorgeschreven is, overtuigt hem namelijk niet helemaal. Hij is van mening dat de pensioenfondsen één front zouden moeten vormen tegen deze voorschriften. Hij heeft ook een groot aantal berekeningen gemaakt - vanaf 2008 - waarmee hij aantoont dat de rente alleen niet kostendekkend is en de premie ook niet. Hij vindt dit geen evenwichtige belangenafweging. Omdat de discussie vervolgens wel erg technisch wordt, wordt afgesproken dat deze discussie na de vergadering en *petit comité* wordt voortgezet.

6 – Rondvraag. Van de rondvraag wordt gebruik gemaakt om nog eens de aandacht te vestigen

op het feit dat in de voorjaarsvergadering van 2018 het voornemen van het bestuur om de attenties in de vorm van VVV-bonnen vanaf een 50-jarig huwelijksjubileum (om de vijf jaar) af te schaffen, door de vergadering is geaccordeerd. Overigens niet zonder discussie, omdat het vaak voor betrokkenen een aanleiding is om iets van zich te laten horen in het magazine, wat zeer wordt gewaardeerd. Maar het feit dat er inmiddels veel meer gangbare samenlevingsvormen zijn die, in tegenstelling tot een huwelijk, niet worden geregistreerd, en waarvan de partners niet voor zo'n attentie in aanmerking komen, gaf toch wel de doorslag.

7- Presentatie van Philip Menco over Beleggingen. De aanwezigen zijn nieuwsgierig naar wat de volgende spreker aan het onderwerp 'Beleggingen' heeft toe te voegen, en zij worden niet teleurgesteld. Als een wervelstorm stoeit de spreker met het onderwerp, waarbij de lachspieren van de toehoorders niet gespaard worden; hun hersens trouwens ook niet. Philip Menco, adviseur van de Beleggingscommissie van het bestuur van PNO Media, zegt op de vraag waarom we eigenlijk beleggen: "Beleggen is nodig om uw pensioen te betalen". Zijn uiteenzetting is onderhoudend en doorspekt met anekdotes, maar ook met waarschuwingen – zoals dat beleggen wel rendement oplevert, maar ook risico's in zich bergt, dat de financiële markten wispelturig zijn, en dat ook mensen zelf veranderen, waarbij je bijvoorbeeld kunt denken aan de stijging van hun levensverwachting. Hij gaat in op de verschillende soorten en tactieken van beleggen, zoals passief en actief (voor hun activiteiten op het gebied van het actief beleggen complimenteert hij PNO en de betrokken MPD-medewerkers), en houdt zijn gehoor voor dat actief beleggen loont. En dat je van beleggers kunt leren dat ook langetermijndenken loont, evenals maatschappelijk verantwoord beleggen. Onder andere door deze zaken goed in het beleid te verwerken heeft PNO Media de laatste 10 jaar 60% meer rendement behaald dan het gemiddelde Nederlandse bedrijfstakpensioenfondsen.

Twee door Philip Menco gepresenteerde tegenstellingen mogen in dit verslag niet onvermeld blijven:

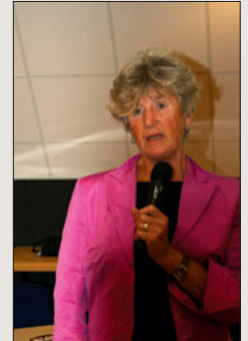
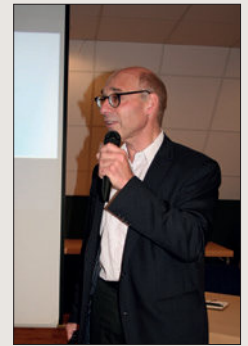
- In het normale leven geldt de ervaring: 'Stijgt de prijs, dan daalt de vraag'. Bij indexbeleggen geldt: 'Stijgt de prijs (marktwaarde), dan stijgt de vraag'.
- In het normale leven is de ervaring: 'Wat schaars is, is duur', maar de ervaring bij beleggen is: 'Goedkope beleggingen zijn schaars'.

8 - Presentatie over PNO Zorg, door Daan Heijting (voorzitter). Daan Heijting behandelt de volgende vragen: Wat verandert er bij PNO Zorg? Waarom verandert er iets? Wanneer ontvang ik meer informatie? Wat verandert er nooit? Een samenvatting van zijn antwoorden:

- PNO Zorg heeft de verzekeringspakketten met het logo PNO Zorg overgedragen aan ONVZ, dat al zo'n 8 jaar de administratie en de uitvoerende taken uitvoert, op de aan PNO Zorg eigen zorgvuldige manier.
- Op deze manier kan een verzekeringspakket geboden worden dat meer marktconform is, en waar de risico's die vooral het financierings- en vergoedingssysteem van de medische zorg met zich meebrengen, het hoofd geboden kan worden.
- U hoort hiervan uitgebreid bij het aanbod van uw nieuwe polis. Daarbij is van belang te weten dat de premies van 2018 en 2019 niet goed te vergelijken zijn, omdat er meer verandert dan de inhoud van de pakketten.
- Voor zover er voordelen voortvloeien uit het nieuwe systeem, komen deze ten goede aan de verzekerden.
- Wat nooit verandert zijn de kernwaarden, waaronder: vrije keuze van arts en ziekenhuis, ruime dekking, uitstekende service, snelle uitbetaling.

Na een pittige discussie over deze onderwerpen maakt de voorzitter de weg vrij voor waar we ook voor zijn gekomen: een hapje en een drankje in elkaars gezelschap.

Madelon van Waart, secretaris

*Philip Menco,
Nelly Altenburg*

KWART VAN DE WERKNEMERS WEG ZONDER AFSCHEID EN CADEAU

Mooi afscheid doet goed

Zit u als gepensioneerde lekker in uw vel? Dan hebt u waarschijnlijk bij uw laatste werkgever een mooi afscheid gehad en een leuk cadeau gekregen toen u vrijwillig afscheid nam en uw pensioen begon.

door Willem Nijeboer Foto's Anneke Kapetijn

Een afscheid zonder cadeau of feest schaadt het welbevinden, blijkt uit onderzoek van het Nederlandse Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) onder tweeduizend oudere (voormalige) werknemers. Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) dat zich bezighoudt met onderzoeken naar bevolkingsvraagstukken.

Onvrijwillig vertrek

Een kwart van de gepensioneerden is bij zijn werkgever geruisloos vertrokken zonder afscheid en zonder cadeau. Hun levensgeluk is, ook lang na het afscheid, geringer dan dat van hun collega's die wel 'goed' zijn vertrokken. Mensen die vrijwillig en 'goed' zijn gestopt met werken scoren hun welbevinden met een 8,1. Wie onvrijwillig stopte maar wel een afscheidscadeau meekreeg, scoort gemiddeld 6,9 en wie met stille trom en zonder cadeau gepensioneerde scoort gemiddeld 6,1.

Het NIDI doet veel onderzoek naar vraagstukken die te maken hebben met werk en pensioen. Al sinds 1995 volgt het NIDI oudere werknemers en hun partners in de overgang van werk naar pensioen. Het NIDI doet dat via panels. Het meest recente panel bestaat uit senioren werknemers en gepensioneerden die aangesloten zijn bij de pensioenfondsen ABP, PFZW (Zorg en Welzijn) en bpfbouw.

Velletje postzegels

Het bericht over een postbode van PostNL die na bijna vijftig jaar zonder speech of handdruk vertrok met een ingelijst velletje postzegels, inspireerde NIDI-demograaf en socioloog Hanna van Solinge tot een onderzoek naar het belang van een goed afscheid bij pensioen. "Het is een beetje een zij-

pad in het reguliere onderzoek dat wij doen", zegt ze. "Maar de overgang van werk naar pensioen vinden we wel belangrijk."

Dertig procent van de gepensioneerden is onvrijwillig gestopt. Vaak bij een reorganisatie, vanwege eigen gezondheid of die van de partner. Soms onder druk van een gezonde partner, hoewel er ook partners zijn die juist doorwerken stimuleren. Mensen die de AOW-leeftijd bereiken en willen

doorwerken, mogen dat van hun werkgever lang niet altijd. "Ik denk dat je dat ook als onvrijwillig moet opvatten", zegt Van Solinge. "Zij geven het zelf zo aan. Wanneer ze stoppen onder invloed van wat hun partner wil, beschouwen ze dat ook als onvrijwillig."

Hoe je het pensioen beleeft, heeft ook te maken met hoe je je hebt voorbereid op je pensioen. Een kwart van de mensen is in de aanloop naar hun pensioen al aan het afscheid nemen. Ze volgen geen cursussen meer, tonen nauwelijks interesse in nieuwe collega's. Ze komen op een zijweg. Vaak doen ze dat zelf, maar soms gebeurt het ook onder invloed van de werkgever of de leidinggevende.

Steeds inspelen

De overgang van werk naar pensioen en alle aspecten die daarbij een rol spelen vormen een terrein dat ontzettend in beweging is. "Mensen moeten steeds inspelen op een veranderende context", legt Van Solinge uit. "Op het afschaffen van de VUT en het verhogen van de pensioenleeftijd bijvoorbeeld. Ook inspelen op het verlagen van de uitkering of de dreiging daarvan. Sommigen worden boos, anderen zijn er blij mee dat ze bijvoorbeeld mogen doorwerken. Dat maakt het onderwerp voor mij persoonlijk boeiend. Wat gebeurt er met mensen als ze geen werk meer hebben. Wat

gaan ze dan doen. Wat doet het als je langer moet doorwerken, hoe passen mensen zich daarbij aan. Voor wie is dat gemakkelijk en voor wie moeilijk. Ik ben geïnteresseerd in de menselijke levensloop. Voor wetenschappelijk onderzoek is steeds minder geld beschikbaar, maar voor ons onderwerp weten we steeds wel weer fondsen aan te boren. Ook omdat het zo actueel is."

Wie cynisch redeneert, houdt het voor mogelijk dat een werkgever het afscheid negeert omdat hij daarna last nog gemak meer heeft van degene die afscheid neemt. "Dat zou kortzichtig zijn", reageert Van Solinge.

"Het is negatieve PR voor het bedrijf. Tevreden gepensioneerden zijn juist ambassadeurs van hun voormalige werkgever. Vaak doen ze na pensionering nog klusjes voor het bedrijf."

Aandacht

Bij de omroep, de overheid, het onderwijs en bij veel andere werkgevers zijn er vaste regels voor waar iemand bij vertrek recht op heeft. Wie altijd hard zijn best heeft gedaan, krijgt hetzelfde als wie er structureel de kantjes afliep. Daarmee is de factor persoonlijke waardering weg. "Daar hebben we geen cijfers over, maar ik zou zeggen dat het niet gaat om hoeveel geld het hele afscheid kost, maar om de persoonlijke *touch* die het afscheid krijgt, om de aandacht die er voor het afscheid was. Het leuke praatje van de directeur of

Hoe je het pensioen beleeft, heeft ook te maken met hoe je je hebt voorbereid op je pensioen

de leidinggevende, de persoonlijke dingen die collega's hebben gemaakt of gezegd, die zijn bepalend."

Er zijn werknemers die zelf geen afscheid of cadeau willen en daarom met stille trom vertrekken. "Hier bij het NIDI gebeurt dat dus nooit", reageert Van Solinge. "Juist

omdat uit ons onderzoek blijkt hoe belangrijk aandacht voor het afsluiten van de loopbaan is, gaat de directie er niet mee akkoord als iemand met stille trom wil vertrekken. Ook als het gaat om mensen die hun afscheid moeilijk onder ogen kunnen zien of niet houden van aandacht voor hun persoon krijgen ze een afscheid. Het hoeft niet groots te zijn, maar een afscheid is er. Ook bij andere bedrijven is een afscheid overigens verplicht."

Stilstaan bij verlies

Van Solinge is geen psycholoog, maar weet wel dat het belangrijk is stil te staan bij alle verlies, bij alles dat ophoudt. "Of het gaat om afscheid van werk, bij verhuizing, verandering van school, bij overlijden, altijd. Bij pensioen is het dubbel omdat het voor sommigen fijn is dat ze kunnen stoppen, voor anderen is het vooral afscheid nemen van wat je zo lang hebt gedaan."

Als het gaat om welbevinden van gepensioneerden, dan lijkt alle discussie en berichtgeving over dekkingsgraden, het korten of juist indexeren van pensioenen en de veranderingen aan het pensioenstel daarop van grote invloed. Mensen die zijn geboren na 1950 hebben de afgelopen tijd regelmatig hun pensioendatum zien verschuiven. "De pensioendatum is een *moving target* geworden, waardoor het moeilijk is om te plannen", zegt Van Solinge. "Door de korte termijn waarop het beleid is ingevoerd, was het voor velen moeilijk of on-

mogelijk om bij te sparen om toch te kunnen stoppen op de datum waar ze vanuit gingen. Ze hebben daardoor het gevoel dat zij niet

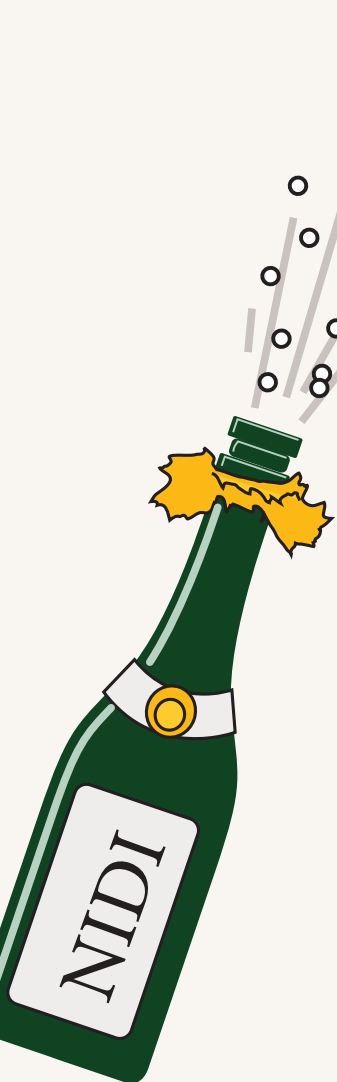
meer zelf aan het roer staan. Dat maakt hen boos en dat is slecht voor het welbevinden. Het beïnvloedt ook mensen die moeite hebben de financiële eindjes aan elkaar te knopen, maar

boven een zeker welvaartsniveau speelt het nauwelijks een rol. Daarboven heeft elke euro meer geen invloed op het welbevinden. Maar concrete cijfers hebben we daar niet over."

Actief zijn

Het NIDI heeft geen onderzoek gedaan naar hoe je je welbevinden als gepensioneerde kunt verbeteren. "Daarbij spelen psychologische factoren een belangrijke rol", zegt Van Solinge. "De één stapt veel gemakkelijker over tegenslagen heen dan de ander. Ben je introvert of extravert, ben je optimist of pessimist. Mijn gevoel zegt dat extraverte mensen die veel vrienden hebben en een meer naar buiten gerichte levenswijze hebben, er gemakkelijker overheen stappen. In z'n algemeenheid is het welbevinden van mensen die actief zijn groter dan van mensen die dat niet zijn."

In hoeverre gepensioneerden druk ervaren om actief te blijven, gaat het NIDI binnenkort onderzoeken, vertelt Van Solinge. "We hebben al een kleine bundel interviews uitgegeven met mensen die na hun pensioen wat anders zijn gaan doen. Met bijvoorbeeld een grootmajoor in het leger die na zijn pensioen vrachtwagen- en buschauffeur is geworden, met een FIOD-rechercheur die nu taxichauffeur is, een kinderrechtser die nu senator is, een teamchef bij het Stadsstoezicht die nu begeleider is in een woonzorggroep. Als het onderzoek naar de druk van de samenleving om actief te blijven klaar is, zullen we dat zeker publiceren."

Dankbetuigingen

Van 1955 t/m 1995 NTS-NOB, nu 23 jaar later op mijn 80e verjaardag, een heel mooi boeket met een cadeaubon. Hartelijk dank PNO en VGOMedia.

Arnold Kroon, Blaricum

Nu, na bijna veertien dagen, schrijf ik deze brief naast de nog steeds prachtige bos bloemen die ik voor mijn 85e verjaardag mocht ontvangen van PNO. Ook dank voor de VVV-bon die ik heb gekregen van VGOMedia.

Jan Beelen, ex-Wereldomroep, Putten

Een geweldig 'bedankt' voor het prachtige boeket en de VVV-bon die ik ontving t.g.v. mijn 75-jarig bestaan.

Jan Donkers, Amsterdam

Hierbij willen wij PNO Media heel hartelijk bedanken voor de felicitatie en het prachtige boeket bloemen die wij ontvingen ter gelegenheid van onze 65-jarige trouwdag.

*Wilant en Suzan van den Boogaard
(NRU - NOS), Hilversum*

Maandag 3 september werd ik verrast met een mooi boeket van het PNO en een cadeaukaart van VGOMedia en dat alles t.g.v. mijn 80e verjaardag! Veel dank hiervoor

Jan en Rina Schoemaker, Hilversum

Hartelijk dank voor de felicitatie en bon ter gelegenheid van mijn verjaardag, dit wordt zeer op prijs gesteld.

Anna Krijnen, Haren

Mijn dank voor de prachtige bos bloemen en attentie voor mijn 80e verjaardag. Chapeau voor PNO en VGOMedia die hier toch weer een persoonlijk tintje aan gaven.

Lex Goos, Almere

Mijn dank voor de felicitatie, bloemen & boekenbon van VGOMedia en PNO bij mijn 80e verjaardag. Waar blijft de tijd!

Renso van Bergen, Hilversum

Hartelijk dank voor de cadeaubon voor mijn 75e verjaardag op 6 augustus.

J. P. de Vries, Leiden

Heel hartelijk dank voor de prachtige bos bloemen van PNO en de VVV-bon van VGOMedia die ik voor mijn 80e verjaardag mocht ontvangen.

Ank de Ronde, Hilversum

Ter gelegenheid van ons 55 jarig huwelijk ontvingen wij van PNO Media een prachtig boeket. Op naar de 60 jaar! Hartelijk dank PNO!

Liesbeth & Hans Nieman, Hilversum

Wat bijzonder om op je vijftigste huwelijksdag zo in het zonnetje te worden gezet. Ook namens mijn man Chiel de Kruijf heel veel dank voor het uitbundige boeket en de cadeaubon, die we overigens meteen hebben verbrast. Heel verrassend allemaal.

Audrey de Kruijf-van der Jagt, Rumpt

Onze hartelijke dank voor de fraaie bloemen die wij van PNO Media mochten ontvangen bij ons 50-jarig huwelijk.

Riet en Jan Burgemeester, Hilversum

Heel hartelijk dank voor de mooie bloemen. Ik genoot ervan. Ook dank voor de cheque. Op naar de 90.

Léonie Notermans, Amsterdam

Wij willen Pensioenfonds PNO en VGOMedia hartelijk danken voor de mooie bos bloemen die wij t.g.v. ons 50-jarig huwelijk mochten ontvangen.

Pim en Rob van Velsen, Hilversum

Donderdag 18 oktober werd ik op mijn 75e verjaardag verrast met een VVV-cadeaukaart van VGOMedia. Hiervoor mijn hartelijke dank.

Gerard Aubel, Weesp

Hierbij wil ik PNO en VGOMedia hartelijk bedanken voor de prachtige bloemen en de VVV-bon die ik op mijn 90e verjaardag mocht ontvangen.

Gé Bruijn-Rond, Zaandam

Heel hartelijk bedankt voor de alleraardigste attentie t.g.v. mijn 75e verjaardag!

Gerrit Hommerson, Hilversum

*Meer dankbetuigingen
op pagina 29*

Omroep echtpaar Thea Verweij en Bert Kranenburg

Tegen wil en dank samen op de werkvloer

Ze hebben er naar eigen zeggen alles aan gedaan om niet als echtpaar op één werkvloer terecht te komen. "Het is onze grote tragiek dat dit heilige voornemen voortdurend door de werkelijkheid wordt ingehaald." Een uitspraak met een knipoog natuurlijk. Maar wél met een kern van waarheid. Het omroep echtpaar Thea Verweij (53) en Bert Kranenburg (53) werkt bij KRO-NCRV. Zij is samensteller, redacteur van de talkshow Jinek, hij presenteert dagelijks een middagprogramma op Radio 5.

door Govert van Brakel

Foto's: Louis van Hattem e.a.

Direct na de jaarwisseling keert Eva Jinek terug op tv met haar dagelijkse late-night-praatshow vanuit de Westergasfabriek in Amsterdam. Het programma kent een ritme van drie maanden op, drie maanden af. Voor Thea Verweij betekent het dat ze weer volop aan de bak kan. De afgelopen maanden werkte ze voornamelijk vanuit huis. Een programmaloze periode is geen betaalde vakantie. Integendeel. "Ik ben voortdurend op zoek naar mogelijke onderwerpen voor de langere termijn. Wat is interessant, hoe zit het, hebben we er wat aan? Dus ik lees veel, zoek informatie op, bel met mensen en overleg met de redactie. Alleen de druk van de directe uitzending ontbreekt."

Er komen weer werkdagen aan met een lengte waar je 'u' tegen zegt. Een paar keer per week begint die dag 's morgens om 9 uur op de redactie in Amsterdam en draait ze om half drie in de nacht pas de sleutel weer in de voordeur van haar Amersfoortse woning. Met een tevreden gevoel, want wat is er leuker dan als spin in een web de hele voorbereiding van een programma mee te maken tot en met de laatste woorden die in de uitzending worden gesproken? Echtgenoot Bert Kranenburg gaat in het nieuwe jaar gewoon door met zijn middagprogramma 'Bert op 5', dat van vier tot zes te beluisteren is op Radio 5. Met muziek als fundament en informatie als toegevoegde waarde. Toch verandert er ook iets. En daar is hij minder blij mee. De vrijdag ontvalt hem. In hogere omroepkringen is besloten dat die zendtijd naar AVROTROS gaat. Op de rand van het week-einde stralen straks de sterren van Jan Smit. "Leuk is anders. Het doet pijn, maar zo gaat dat. Ik heb er geen invloed op."

TV achter een deurtje

Thea komt uit Buurmalsen, in de West-Betuwe; het appel-, peren- en pruimengebied dat zich concentreert rond het vriendelijke riviertje de Linge. Ze groeide op aan de Lingedijk in een streng gereformeerd werkersmilieu waar de rust van de zondag slechts onderbroken werd

door een gang naar de kerk, 's morgens en in de namiddag. Vanaf de kansel hief de dominee een vermanende vinger. De zware teksten van de psalmen weerkaatsten tegen de muren: *O Heere onze Heere hoe heerlijk is uw naam op de gansche aarde...*

Er was tv in huize Verweij, maar het toestel stond in een kast achter een deurtje. Bezorgde ouderlingen informeerden bij haar ouders of de duivel nog in huis was! Toen haar ouders verhuisden, vroeg een behulpzame geloofsgeenoot: "Gaat alles mee naar het nieuwe huis? De tv ook?"

Die wereld heeft ze alweer een tijdje geleden achter zich gelaten. Met dank aan haar drie oudere broers die, zoals ze zegt, 'voor haar als nakomertje de strijd hebben geleverd'.

Ze had een mooie baan. Maar ze zat niet meer op de studiovloer bij de uitzendingen

Rode zuil

Waar Thea's jeugd zich afspeelde langs lijnen van geloofsbelijdenis en -beleving daar kreeg Bert in zijn omgeving de vrije hand. "Als je groot bent, kies je zelf maar," was het adagium van zijn ouders. Geen christelijke school voor hem, maar een openbare. "Ach jongen

toch," verzuchtte zijn oma toen hij in 2001 VARA's Ontbijtradio op Radio 2 verliet om te beginnen aan een nieuw avontuur op dezelfde zender maar bij een andere omroep (NCRV) en op een ander tijdstip. Over dit deel van de familie lag nog de rode glans van het zuilenverleden. Nou ja, zei oma, vooruit: "Als ze maar goed betalen."

Zelf heeft hij geen dag spijt gehad van deze overstap.

"Ik paste beter bij de cultuur van de NCRV dan bij die van de VARA. Het toenmalige motto van de club sprak me aan: 'Ze laten mensen in hun waarde.' Het voelde al snel als een warm bad; een hemel op aarde!"

Veelvraat

Bert, geboren in het Brabantse Veldhoven, groeide op in Apeldoorn in 'een traditioneel gezin waar moeder er was als de kinderen uit school kwamen'. Zijn vader werkte bij Philips en Hollandse Signaal Apparaten in de wereld van de hogere elektronica. "Hij bracht cassettebandjes mee. Zo is het begonnen."

De radio werd Berts grote liefde. "Ik was een veelvraat." Kees Schilperoort met 'Raden Maar', Willy Walden en Aase Rasmussen, met hond Doesjka onder de studiotafel, en hun

Aan de interviewtafel

'Raad een lied of niet', de Arbeidsvitaminen, deze en andere programma's vonden hun weg naar z'n oren en geregeld ook naar de bandrecorder. "Ik was al vroeg met muziek bezig en ging ook zelf plaatjes aan- en afkondigen."

*Omroep Gelderland
(links collega Irene
ten Voorde) 1993*

Ko de Boswachter

Week in week uit stelde hij op basis van een zelfontworpen systeem een hitlijst samen aan de hand van de Top 40, de TROS Top 50 en de Nationale Hitparade.

Daar maakte hij een uitzending van bestemd voor zijn ouders en voor zichzelf. "Ik werd 's morgens wakker met m'n eigen programma." Zijn jongere broer was het 'slachtoffer' van deze passie. Te pas en te onpas werd hij door Bert geïnterviewd of was hij de kandidaat in het spelletje 'Geen ja geen nee' waar Elles Berger en Joop Smits bij de VARA op zondagmorgen furore mee maakten. "Mijn moeder hanteerde de stopwatch."

Ineens op een dag wist hij het: ik wil bij de radio. Tijdens een open dag van de AVRO op een Eerste Paasdag ging hij in Hilversum 'radio kijken', zag daar Burny Bos alias Ko de Boswachter in levenden lijve en raakte geboeid door de cart-machine, een band in een cassette met snelle, korte jingles en muziekjes. Tot op de dag van vandaag kan hij eindeloos knutselen en boetseren aan geluid.

De radio won het van een andere liefde: de Franse taal. Op de middelbare school raakte hij eraan verslingerd. Van lesgeven is het, op een korte stageperiode voor de klas na, niet gekomen. Zijn eerstegraads bevoegdheid leidt een slapend bestaan.

'Ik paste beter bij de cultuur van de NCRV dan bij die van de VARA'

Verslaafd aan de Avondspits

In tegenstelling tot haar echtgenoot dacht Thea in haar jonge jaren in de verste verten niet aan een baan bij de radio. "Ik wilde altijd Sonja Barend worden." Wel was ze, net als Bert, tijdens haar middelbare schooltijd verslaafd aan De Avondspits van dj en programmamaker Frits Spits. "Hij was een held voor ons." Natuurlijk kon ze toen niet vermoeden dat ze dit radio-icoon bijna 20 jaar als regisseur zou begeleiden in zijn dagelijkse KRO-radioprogramma 'Tijd voor Twee', een muziekprogramma met ruimte voor actueel nieuws.

Het clashte af en toe. "We waren allebei nogal fel bij het uiten van onze uitgesproken meningen. Dan hadden we een halve dag ruzie." Haar avontuur in Hilversum begon aan het eind van de jaren tachtig toen ze na een studie journalistiek in Kampen een jeugdbaai kreeg

op de redactie van Hier en Nu-radio. Het werd geen succes. De cultuur ter redactie stond haar niet aan. De zuurgraad lag te hoog. Langer dan een half jaar hield ze het er niet uit. Ze verhuisde naar Omroep

Gelderland, aanvankelijk naar het filiaal in Tiel en al vrij snel naar de hoofdvestiging in Arnhem. Ze weerstond een dringend verzoek van haar vroegere chef Piet van Tellingen om terug te komen naar de NCRV.

Van Arnhem naar Hilversum

Alsof het zo heeft moeten zijn. In Arnhem ontmoette ze Bert die er inmiddels zijn draai had gevonden als presentator van een dagelijks actualiteitenprogramma. Terwijl hij nog in militaire dienst zat, had hij een balletje opgegooid. Of hij niet als free lancer kon toetreden tot het korps van presentatoren? Na een proefprogramma werd zijn vraag bevestigend beantwoord. "Ik zat in Schaarsbergen. Op vrijdagmiddag rond half vijf rende ik na het eindappèl naar mijn auto en dan was ik

net op tijd voor de uitzending." Het was de aanloop naar een volledige werkweek in dienst van Omroep Gelderland. Thea werd halfweg 1989 zijn regisseur. "Zeg," zei een bevriende en opmerkelijke vrouwelijke collega na afloop van een avonddienst tegen beiden, "jullie gaan zeker straks samen wat drinken..."

De nieuwe verhouding was ook reden om op de werkvloer uiteen te gaan. "Het kan vervelend worden voor anderen," zegt Bert. Als alternatief voor Gelderland keek hij met een schuin oog naar Radio 2. "Dat is mijn zender. Dat is wat ik wil en wat ik kan." Een telefoontje met zenderbaas Kees Toering in 1995 was een schot in de roos. De VARA zocht een nieuw gezicht voor haar Ontbijtradio. "Kees dacht aan dubbelpresentatie van mij met een mevrouw, maar die dame is er nooit gekomen."

Thea volgde al snel. Op een feestje van Radio 2 raakte ze in gesprek met Frits Spits. Het klikte. Toen Spits kort daarop een vacature had bij zijn

programma herinnerde hij zich hun tweespraak en was haar komst naar Hilversum rap beklonken.

Een mevrouw uit Hilversum

De gescheiden omroepspaden van Thea en Bert verenigden zich weer in 2014. Onder druk van politiek Den Haag kozen haar KRO en zijn NCRV voor een fusie. Terwijl Bert zich uitleefde in zijn 'Knooppunt Kranenbar' hield Thea zich bezig met de eindredactie van andere Radio-2-programma's. Het was ontegenzeggelijk waar: ze had een mooie baan. Maar ze zat niet meer op de studiovloer bij de uitzendingen. Het werd een gemis dat zich steeds vaker liet voelen.

Dus stak ze haar vinger op bij Eva Jinek. Of er daar niet een plaats vrij was. Ze mocht komen. Op proef, voor drie maanden. "Ik vond het vreselijk in het begin. Het programma wordt gemaakt door een producent van buiten. Het is Amsterdams georiënteerd. En daar kwam ik dan bij als mevrouw uit Hilversum, in dienst van de opdrachtgever. Maar het ging goed." Drie maanden werden er zes. "Ik vond het gewoon erg leuk. Volgens Bert en mijn broers zit ik er ook helemaal op mijn plek. Het programma doet er toe. Eva is een fijne presentator. Ik ben blij dat mijn werkgever me deze kans heeft geboden."

De radio won het van een andere liefde: de Franse taal

Alpe d'Huez

Bert zet zich in het nieuwe jaar weer volop in voor de luisteraars van Radio 5. Of er weer net als in

het verleden een beklimming in zit van Alpe d'Huez in het kader van het goede doel - geld ophalen voor de kankerbestrijding- is nog even de vraag.

Tussen januari en oktober wil hij in ieder geval geregeld aandacht besteden aan legendarische programma's en makers van Langs de Lijn en Het Oog. Ik heb nog een naam voor hem...

Viering van het 10-jarig bestaan van het Radio2-programma Knooppunt Kranenbar in Berts geboorteplaats Veldhoven

Bert met de bemanning van zijn programma Knooppunt Kranenbar

HELFT 75-PLUSSERS VOELT ZICH WEL EENS EENZAAM

Alleen, en dan...?

Het kan iedereen gebeuren dat het stiller wordt om hem heen. Stiller dan hem of haar lief is. Vrienden vallen weg of zijn niet meer zo mobiel dat ze makkelijk langs kunnen komen. Kinderen hebben het druk of wonen te ver weg om zo maar even aan te komen waaien.

door Joke Licher

Geert uit Laren

Foto's: Louis van Hattem e.a.

De helft van de 75-plussers voelt zich volgens cijfers van het ministerie van Volksgezondheid in meer of mindere mate eenzaam. Dat zijn 700.000 mensen. Minister De Jonge wil dat elke gemeente iedere 75-plusser jaarlijks bezoekt om in kaart te brengen of mensen eenzaam dreigen te worden en als dat zo is, activiteiten te zoeken. Dat laatste gebeurt in veel gemeenten al, door vrijwilligers. Zo rijdt in 90 gemeenten de Boodschappenplusbus van het Nationaal Ouderenfonds die ouderen meeneemt voor een uitstapje of een bezoek aan de supermarkt of familie. Humanitas heeft in tientallen regio's, waaronder 't Gooi, het project Vriendschappelijk Huisbezoek, waarbij een vrijwilliger wordt gekoppeld aan iemand die behoefte heeft aan sociaal contact. Samen koffie drinken, gezellig praten, boodschappen doen of wandelen in het park.

Geert

De 79-jarige Geert uit Laren – laat m'n achternaam maar weg - is sinds een maand of zes via Vriendschappelijk Huisbezoek gekoppeld aan Bas van 30 jaar. "Hij is nu een paar weken op vakantie. Maar normaal komt hij eens in de veertien dagen langs", vertelt Geert. "Dan praten we over van alles; muziek, sport, Max Verstappen, daar zijn we allebei fan van. We

hebben het ook wel eens over de politiek, maar niet zo vaak. Soms geef ik hem vijf euro, dan neemt hij de volgende keer kibbeling voor me mee.”

Geert is al 20 jaar alleenstaand. Eenzaam vindt hij zichzelf niet, hij is wel vaak alleen. Hij heeft COPD en is zo kortademig dat hij nog maar een klein stukje kan lopen. Daardoor komt hij nauwelijks de deur meer uit. Sinds kort heeft hij gelukkig een scootmobiel en is hij weer wat mobieler

Stiefzoon

Geert is getrouwd geweest maar de drie kinderen uit dat huwelijk ziet hij niet meer. “Dat heb je na een scheiding”, zegt hij berustend. Maar hij heeft een stiefzoon die hem iedere ochtend belt en elke zaterdag komt eten. Het is de zoon van zijn ex-vriendin uit Congo met wie hij een tijd een relatie heeft gehad en bij wie hij ook een nog jonge dochter heeft. “Ik heb een hele goede band met dat joch. Bij zijn geboorte heeft hij een zuurstoftekort gehad waardoor hij gehandicapt is. Ik heb hem meegenomen naar medische dagverblijven, veel tijd met hem doorgebracht. Nu heeft hij een baan, postbesteller bij Sandd.” Ook de dochter uit zijn tweede relatie komt regelmatig langs en met haar moeder heeft hij sinds kort ook weer contact.

Maar heel vaak zit hij alleen thuis en hij is blij met de bezoeken van Bas. Geert en Bas zijn aan elkaar gekoppeld door Richard Vervoort, coördinator bij Vriendschappelijk Huisbezoek. “Geert is via via bij ons aangemeld. Ik heb eerst een gesprek met hem gehad om hem een beetje te leren kennen, te horen wat hij wil, waarnaar hij op zoek is. Want vrijwilliger en deelnemer moeten echt een klik met elkaar hebben.”

Samen koffie drinken, gezellig praten, boodschappen doen of wandelen in het park

De meeste deelnemers zijn 70-plussers en zoeken een leeftijdgenoot. Geert niet, hij was juist op zoek naar een jonge vrijwilliger. “Ouderen praten over hun problemen, het verleden. Ik leef hier en nu. Ik vind het mooi hoe je de wereld ziet veranderen”, verklaart Geert die overigens niet blij is met alle veranderingen. Hij vindt dat mensen nu meer langs elkaar heen leven en mist de saamhorigheid van vroeger.

Wachtlijst

Vriendschappelijk Huisbezoek heeft een wachtlijst maar Geert had geluk. “De meeste vrijwilligers zijn 60-plussers, maar het toeval wilde dat Bas zich net had aangemeld. En ik verwachtte al dat het tussen die twee zou klikken”, vertelt Vervoort.

Hij ziet het aantal aanvragen voor een vrijwilliger de laatste tijd toenemen. Ongeveer de helft van de deelnemers meldt zichzelf aan; de andere helft wordt door familie, de

huisarts, maatschappelijk werk of een andere instantie aangemeld. “Ik zie allemaal nieuwe aanvragen waarvoor ik geen vrijwilliger heb. Sommige mensen staan al bijna een jaar op de wachtlijst. Ik heb in mijn regio nu zo’n twintig vrijwilligers. Ik zou er zo nog zeven kunnen plaatsen.”

Je hoeft niet aan speciale eisen te voldoen om vrijwilliger te worden, zegt Vervoort. “Je moet redelijk gezond zijn, het leuk vinden contact te maken, met mensen te praten. En natuurlijk

*Richard Vervoort
is coördinator bij
Vriendschappelijk
Huisbezoek*

moet je tijd hebben om zo eens in de week of twee weken af te spreken.”

Het is de bedoeling dat deelnemer en vrijwilliger met elkaar omgaan op basis van gelijkwaardigheid. “Dat betekent ook: niet alleen maar over de deelnemer praten en je niet als sloof laten gebruiken,” zegt Vervoort.

Ondersteuning

Vrijwilligers krijgen vanuit het project ondersteuning in de vorm van een introductietraining. Regelmatig is er een evaluatie twee maal per jaar is er een bijeenkomst met andere vrijwilligers en de coördinatoren om ervaringen uit te wisselen.

Wat je samen doet, kunnen deelnemer en vrijwilliger helemaal samen invullen, net zoals

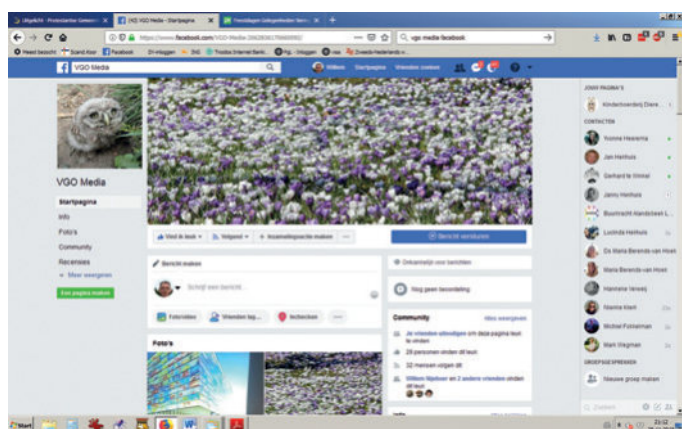
Geert en Bas. “Het is altijd heel gezellig als hij er is” zegt Geert. “Ik ben gelukkig; maar weet je wat ik nog graag zou willen? Een vrouw leren kennen; een relatie.. Lekker

tegen elkaar aan zitten op de bank. Dat is toch niet gek?”

Je hoeft niet aan *speciale eisen* te voldoen om vrijwilliger te kunnen worden

Ook vrijwilliger worden of je aanmelden voor Vriendschappelijk Huisbezoek?

Kijk op: www.humanitas.nl/programmas/vriendschappelijk-huisbezoek/

VGOMedia op Facebook: meer delen graag

De Facebook-pagina van VGOMedia is nu een half jaartje in de lucht. Het loopt nog niet erg storm, maar er komen gestaag nieuwe gebruikers bij.

Bestuurslid Hella Liefting, die de pagina beheert, is nu de enige die berichten plaatst op Facebook (FB). “Ik ben nog een beetje zoekende wat goede berichten zijn om te maken of te delen. Ik heb wel een aantal keuzes gemaakt. Nieuw-

tjes over de wereld van pensioenen, nieuws over collega's en oud-collega's waarvan ik soms bijdragen van hun hand op de pagina zet. Maar het zou enorm inspireren als meerdere leden die actief zijn op Facebook, hun berichten met ons willen delen.”

Wel graag relevante berichten. “Geen kattenfilmpjes en geen (verkapte) advertenties. Zie de pagina als een extra mogelijkheid om elkaar te ontmoeten.” Delen is gemakkelijk als je zelf een account hebt op FB: klik op delen, kies voor delen met een vriend en tik de naam van de pagina in. Heb je geen FB en wil je dat ook niet, dan kun je wel kijken maar niet delen. Gebruik dan het webadres van de pagina: <https://www.facebook.com/VGO-Media-2062836170660092/>

Het handige van FB is dat je makkelijk een evenement kunt aanmaken, en bijhouden hoeveel mensen daar op intekenen. Omdat het bestuur van VGOMedia meer activiteiten voor de leden wil adviseren, is zo'n functie best handig. Uiteraard zal het bestuur ook de website blijven gebruiken. En het onderzoekt de mogelijkheid om een digitale nieuwsbrief te verspreiden onder leden waarvan de mailadressen bekend zijn.

We subsidiëren de premiebetalers

Tijdens de afgelopen VGOMedia-herfstvergadering zei mevrouw Nelly Altenburg, voorzitter van het bestuur van pensioenfonds PNO Media, in de loop van haar presentatie onder andere dat de pensioenpremie die voor de actieven wordt afgedragen misschien wel tot 40% te laag is. Max Vreedenburg, voormalig VGOMedia-bestuurslid, benadrukte dat ook door tijdens de rondvraag er nog eens op te wijzen dat de premiedekkingsgraad*) ruim onder 100% is (Jaarverslag 2017 vermeldt een minimale premiedekkingsgraad van 65%).

Nu komt dat hoofdzakelijk door twee oorzaken, nl. de werkgevers en werknemers willen nu eenmaal niet meer betalen voor het pensioen én de historisch lage rekenrente maakt het vormen van een goede pensioenvoorziening wel heel erg duur. Vroeger, toen rente en inflatie hoog waren hadden we zelfs wel eens een 'premie holiday', oftewel 0% premie en toch werden de pensioenen verder opgebouwd en nog geïndexeerd. Maar die tijden zijn veranderd.

Vroeger werd er ook nog wel eens onzorgvuldig kapitaal onttrokken aan een fonds. Rechtstreeks door middel van een greep in de pensioenkas, zoals bij het ABP of - zoals bekend - door middel van een gesubsidieerde vervroegd-pensioenregeling. Ook dat gebeurt nu gelukkig niet meer.

Toch kan de voorzitter van ons pensioenfonds zomaar mededelen dat de premie eigenlijk veel te laag is. Maar de pensioenopbouw voor de actieven wordt niet verlaagd. Eigenlijk verbijssterend zo'n mededeling, even tussendoor. Op zichzelf geen nieuwe informatie maar veel te

weinig onderkend en met open armen geaccepteerd door de sociale partners.

Los van de aloude discussie over de ratio en risico van gedempte en ongedempte premie hebben de goede beleggingsresultaten van PNO van de laatste jaren ervoor gezorgd dat de gevolgen van deze te lage premieheffing nog enigszins beperkt zijn gebleven. Maar dat is wel ten koste gegaan van de pensioenopbouw van de reeds opgebouwde pensioenen ten gunste van de nieuwe pensioenopbouw van de actieven. Immers, het beleggingsresultaat gaat over het hele opgebouwde vermogen, zeg 7,5% over het vermogen dat bijvoorbeeld een dekkingsgraad van 105% heeft.

De actieven dragen echter veel minder dan 100% bij voor hun nieuwe rechten, misschien slechts twee derde van wat nodig is. Dus moeten deze nieuwe rechten eerst 'gesuppleerd' worden tot 100% of 105% van uit de totale beleggingsopbrengsten, zodat als consequentie niet de volle 7,5% verdeeld kan worden over het gehele opgebouwde kapitaal. En dus subsidiëren de rechthebbenden van alle reeds opgebouwde rechten jaarlijks op deze wijze de nieuwe rechten van de actieven zolang de pensioenpremies niet kostendekkend zijn.

Zolang het bestuur van PNO nog in meerderheid bestaat uit vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers zal deze herverdeling van beleggingsopbrengsten van ons pensioenfonds ten gunste van de actieven niet veranderen. Tenzij het bestuur dus echt wel aan evenwichtige belangenbehartiging van alle deelnemers doet en geen pensioenrechten onder de kostprijs blijft verkopen. Ik vertrouw er maar op dat het daarop wordt gewezen door de vertegenwoordigers van de gepensioneerden en slapers in het Verantwoordingsorgaan en het fondsbestuur.

Cor van Dijk

*) De premiedekkingsgraad geeft aan in hoeverre de ontvangen pensioenpremie in een jaar voldoende is om de nieuwe pensioenaanspraken te kunnen financieren. Bij een premiedekkingsgraad van minder dan 100% is er een tekort en daalt het vermogen van het fonds –red.

Over VGO'ers die na hun pensioen niet achter de geraniums zijn gaan zitten

Kasteelvrijwilliger

Zo'n twee maal per week is Wim Molog te vinden op kasteel Duivenvoorde in zijn woonplaats Voorschoten. De wortels van het kasteel, waarvan een vleugel nog steeds bewoond wordt, gaan terug tot de 13e eeuw. Sinds 1963 is het opengesteld voor het publiek en Wim is een van de vrijwilligers die rondleidingen verzorgen.

door Joke Licher Foto's Anneke Kappetijn

"Ik zag eind 2008 in een van de lokale bladen dat het kasteel wel wat extra mensen kon gebruiken", vertelt hij in de bestuurskamer van het kasteel. Hij was toen, na een loopbaan als journalist en hoofd personeelszaken bij het ANP, bijna twee jaar met (vervroegd) pensioen. In die tijd had hij nooit vrijwilligerswerk gedaan maar dit sprak hem aan. "Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in geschiedenis."

Hij ging op gesprek en is sindsdien een van de meer dan honderd vrijwilligers die op het kasteel actief zijn als gids, helpen bij het onderhoud, zorgen voor catering en kaartverkoop, helpen bij de kasteelconcerten etc. "Ik ben begonnen bij de werkgroep meubels", vertelt Wim. "Het kasteel was bezig de hele collectie te digitaliseren en het was onze taak de meubels in kaart te brengen. Mijn taak was het vooral om foto's te maken. Ook in de winter werkten we door. Met jassen en handschoenen aan want het was er berenkoud."

Verborgene verhalen

Eind 2009 was die klus geklaard. Sindsdien is hij een tot twee keer in de week op het kasteel als gids. Hij neemt zijn gasten mee door de kamers die zijn ingericht alsof ze nog steeds bewoond worden, vertelt over de adellijke bewoners die er door de eeuwen heen hebben gewoond. "Na afloop heb ik het gevoel dat ik de bezoekers een plezierige middag heb bezorgd. Dat is heel erg leuk."

Sinds kort heeft hij er nog een taak bij: verborgen verhalen optekenen. Het kasteel hangt vol schilderijen van mensen die er gewoond hebben en van objecten. Wim zoekt met vijf andere vrijwilligers verhalen bij schilderijen en voorwerpen, die de gidsen volgend seizoen bij hun rondleidingen kunnen gebruiken. Hij put daarvoor uit oude archieven en oude artikelen van historici. "Want de verhalen moeten wel historisch verantwoord zijn."

Kerstsfeer

In de winter is het kasteelmuseum gesloten. Het park is wel open en op 15 en 16 december is Duivenvoorde in Kerstsfeer, met onder andere een tweedaagse kerstmarkt, georganiseerd door Wim. Er zijn dan ook rondleidingen door de historische kamers in kerstsfeer. Voor de gewone rondleidingen gaat het kasteel weer open in april.

www.kasteelduivenvoorde.nl

Midsomer Murders

- Wacht even, hoe heette die blonde nou?
O ja, Deborah.
- Nee, Deborah dat is die met die hoofd
doek, de vrouw van Jonathan. Jonathan
is die met die snor, die net terugreed naar
dat landhuis.
- Lewis heeft hem allang in de smiezen, die
heeft het vast gedaan.
- Dat is niet Lewis hoor, dat is chieft inspector
Barnaby.
- Zat die niet eerder bij Morse?
- Nee, dat was Lewis.
Dit is B-a-r-n-a-b-y.
- Nou ja, die bedoel ik ook. Ik
denk dus dat hij weet dat die
neef het gedaan heeft, die met
die zwarte hoed op.
- Alfie!
- Alfie is in Peaky Blinders, een heel andere serie!
Deze heet Henry.
- Is dat met die lange blonde vrouw, met dat korte haar.
Grace of zo?
- Bedoel je Sara? Die speelt in The Bridge. Die halve
autiste. Sara of Saga.
- Nee, nee, met die president. Die acteur die nu ontslagen
is vanwege ongewenste billenkijperij.
- Ja, dat doen ze allemaal!
- Jawel, maar die vrouw van hem wilde ook president
worden, die...
- Oh die! Die vrouw heet volgens mij Clair of Clairy.
- Claire, juist! Nou, zo heet die buurvrouw waar Lewis net
naartoe ging ook. Die is verdacht, volgens mij.
- B-á-r-n-a-b-y...
- Jij je zin, maar die is verdacht volgens mij.
Want die heeft een motief.
- Hmmm. Meestal is het degene die het eerst in
beeld was.
- Of degene van wie je het het minst verwacht.
Maar er zijn er zoveel!
- Let nou op, de buurman van die blonde, die Joe.
- Jim...
- Oh, ik dacht Joe, die in dat grijze pak.
- Dat is James, de verloofde van Anne.
- Ja, dat zeg ik toch?
- Die had de gelegenheid.
- Maar dat hadden er nog zeven of acht.
- Ik zie er eerlijk gezegd ook wel tien of elf met een
motief. Maar ik weet niet meer hoe ze allemaal heten.
- Die tante van een half uur geleden, hoe heette die ook
alweer? Hebben we die nog terug gezien?
- Schiet mij maar lek.
- Wel gek, dat in zo'n kleine streek iedere week wel
drie moorden plaatsvinden, vind je niet?
- Evengoed knap van die Barnaby.
- Lewis, toch?
- Nééhee, Barnaby! Dat ie dat kan!
- Al die moorden oplossen bedoel je?
- Nee. Al die namen uit elkaar houden.

brasblog.simplesite.com

Je wint, maar je kunt het niet uitleggen

Trouw-columnist Rob Schouten was er heel eerlijk over, hij erkende dat hij werkelijk geen idee had wat pensioering inhoudt. “Een paar maanden geleden zond een of ander pensioenfondsje mij als eerste een keurige brief met de vraag wat ik nu eigenlijk in de toekomst wilde, maar ik heb nog steeds niet gereageerd, onmachtig om te antwoorden.”

Zijn hartenkreet sluit perfect aan bij een rapport van begin dit jaar, waaruit blijkt dat de Nederlander nog altijd bitter weinig kennis heeft over pensioen. De Pensioenmonitor 2016 van Wijzer in Geldzaken maakt duidelijk dat twee op de drie werknemers niet op de hoogte zijn van het inkomen na pensioering. Recent onderzoek van VvAA (de vereniging die zorgverleners op diverse terreinen ondersteunt) bevestigt dit beeld.

Ook bij PNO Media is sprake van een laag pensioenbewustzijn onder de deelnemers. Het vervelende is dat toekomstige gepensioneerden vaak ook geen idee hebben wat ze aan pensioen denken te ontvangen. Veel deelnemers menen nog steeds dat zij zo'n zeventig procent krijgen van hun laatst verdiende salaris. In werkelijkheid zal dit voor menigeen een stuk lager zijn. Dat dit tot frustratie leidt hoeft geen nader betoog. Voor veel Nederlanders blijft pensioen en alles wat daarmee samenhangt een ver-van-mijn-bed-show.

Als je alleen eens kijkt waarmee een fonds als het onze te maken heeft en hoe het is georganiseerd. Een inkijkje. PNO Media heeft een zogeheten paritair bestuursmodel. Dat betekent dat werkgevers en werknemers in het bestuur zijn vertegenwoordigd. Daarnaast zijn er twee vertegenwoordigers van pensioengerechtigden. Het bestuur is tien man sterk plus één onafhankelijk voorzitter die geen stemrecht heeft.

Voor veel Nederlanders blijft pensioen en alles wat daarmee samenhangt een ver-van-mijn-bed-show.

De Raad van Toezicht houdt intern toezicht op het bestuur. Deze drie man sterke Raad kijkt onder meer naar adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Dan is er het Verantwoordingsorgaan (VO), twaalf man sterk, bestaande uit deelnemers, ex-deelnemers en pensioengerechtigden. Het VO beoordeelt het door het bestuur gevoerde beleid en geeft advies over bijvoorbeeld het communicatie- en indexatiebeleid. De werkgevers hebben geen zitting in het Verantwoordingsorgaan. Daarom legt het bestuur van PNO Media verantwoording af over het gevoerde beleid aan de Werkgeversvereniging voor de Media.

Dan is er het externe toezicht. Prominent toezichthouder is De Nederlandsche Bank (DNB). Deze houdt toezicht op de banken in ons land maar ook op verzekeraars en pensioenfondsen. Er is ook nog de AFM, de Autoriteit Financiële Markten. Deze instelling ziet toe op de manier waarop financiële instellingen met hun klanten omgaan. Hallo, bent u er nog? We zijn er namelijk nog niet. Het geven van een

oordeel over de jaarrekening komt voor rekening van de externe accountant. Een door het bestuur benoemde externe certificerende actuaire (verzekeringswiskundige) is verantwoordelijk voor de jaarlijkse beoordeling van de pensioenvoorzieningen, de gehanteerde actuariële grondslagen en de kostendekkende premie. Daarnaast

maakt het bestuur voor het winnen van advies nog gebruik van een externe adviserend actuaire, die onder meer adviezen geeft bij het te voeren financierings-, indexatie- en pensioenbeleid.

In oktober lazen we in de Global Pension Index, die het adviesbureau Mercer elk jaar uitbrengt, dat het Nederlands pensioenstelsel Denemarken van de troon heeft gestoten en nu weer fier op de eerste plaats staat. Dat is mooi natuurlijk. Oranje boven! Jammer is dat het systeem inmiddels zo complex is dat bijna geen onderdaan het meer begrijpt. Dat voelt als: je wint, maar je kunt het niet uitleggen.

Klaas Samplonius

PAUL RAAIJMAN, HARER MAJESTEITS GELUIDSMAN

De Koninklijke Kersttoespraken

door Govert van Brakel

Foto's: Louis van Hattem e.a.

PAUL RAAIJMAN VERTELT

Je kunt er op Eerste Kerstdag de klok op gelijk zetten. Exact om één uur in de middag is het tijd voor de kersttoespraak van het staatshoofd. Het is een persoonlijke boodschap. Met de beste wensen voor de dagen die zijn angebroken. Sinds 2000 wordt de toespraak ook op tv uitgezonden. Maar de goeie ouwe radio had in 1931 de primeur. En is nog steeds van de partij.

Het land stond op stelten destijds. Wie wilde dit niet meemaken? Voor de eerste maal kreeg de bevolking de stem te horen van de koningin. Het was een regelrechte sensatie. In de huiskamers ging de volumeknop van het radiotoestel een tandje hoger. De Grote Kerk in Den Haag zat al van 's middags half een tjokvol met mensen. Als warming up naar het moment suprême speelde organist De Zwaan kerstliederen. De straten waren leeg. Het openbaar vervoer had geen klanten.

In 'ons' Indië verzamelden autoriteiten en andere belangstellenden zich in zaaltjes en bioscopen. Ook Suriname luisterde mee.

Net als nu het geval is, was de boodschap van 1931 ingebed in muziek. 'O, Kerstnacht schoner dan de dagen' was de opmaat naar het grote moment. Om twaalf minuten over een was het zover. Het woord was aan koningin Wilhelmina:

"Voor mij is het een reden tot dankbaarheid, mij op dit ogenblik door de radio met U allen verbonden te weten en daardoor zovele landgenoten te kunnen toespreken", zei ze vanuit haar werkpaleis aan het Noordeinde in Den Haag. "Het is als scheidde ons geen afstand, als toefden wij in elkaars tegenwoordigheid. Ik zie in ons contact door de ether het beeld van een hogere band, door God zelf gelegd, die de gehele mensheid omvat."

Kommervolle tijden

Het land was in crisis. Werkloosheid, armoede, somberheid overschaduwden het bestaan. De koningin signaleerde het. "Er is veel wat neerdrukt, wat de levensvreugde van ons allen bedreigt en sterker dan ooit is de overtuiging dat wij dit niet uit onszelf te boven kunnen komen. Vertrouw op het licht in de duisternis", was haar boodschap. Je kocht er geen brood voor, maar het was wel een hart onder de riem in kommervolle tijden. Tien minuten, langer duurde het niet, waarna de luisteraars de kerstmiddag werden ingestuurd met 'Stille Nacht' en Gezang 229: 'Daar is uit 's werelds duistere wolken een licht der lichten opgegaan'.

De kranten schreven lovende recensies. Het Algemeen Handelsblad roemde 'de stem van de landsvrouw, helder

~ Het Algemeen Handelsblad roemde 'de stem van de landsvrouw, helder en klaar, duidelijk zeggend elk woord, elke letter' ~

en klaar, duidelijk zeggend elk woord, elke letter(...) Een overtuigende belijdenis van innig geloof in hogere kracht.' Huisdichter Clinge Doorenbos van De Telegraaf jubelde: Weer bleek hier het nut der Radio

*Voor onze Maatschappij
Want -zo sprak onze Koningin-
Zij brengt ons 'dichterbij.'*

Gordijntjes dicht

Columnist 'Noorderling' van De Zuid-Willemsvaart moest duidelijk nog wennen aan de radio als betrekkelijk nieuw medium. Hij vond het fijn dat de koningin te horen was, haar woorden verwarmden hem zelfs, maar voor het overige was de radio 'toch vooral een potentieel gevaar voor de huiselijke en landelijke vrede (...). Zij kweekt oppervlakkigheid en schijnontwikkeling.' In navolging van haar moe-

der sprak ook koningin Juliana op Eerste Kerstdag haar landgenoten toe. Dat gebeurde niet altijd vanuit haar woon- en werkpaleis in Soestdijk. Verschillende malen maakte ze het korte ritje naar Hilversum, naar het gebouw van de NCRV. Overijverig omroepersoneel had in de studio gordijntjes opgehangen die tijdens haar voordracht gesloten werden. Stel je voor dat Hare Majesteit, als ze even zou opkijken van haar papier, zou worden afgeleid door de aanblik die de technische ruimte bood...

Vreugde en verdriet

Radiotechnicus Paul Raaijman (67, inmiddels met

OUD-TECHNICUS PAUL RAAIJMAN

DE REPORTAGEWAGEN BIJ
HUIS TEN BOSCH

pensioen), was maar liefst vijftien keer geluidsman bij de opname van de kersttoespraak. Na Jack Hollemans, Tom Mortier en Ton Prudon viel hem deze eervolle klus vanaf 1999 te beurt. Een logische keuze. Van de honderd jaar die de radio er nu bijna op heeft zitten, heeft Paul er in actieve dienst maar liefst 42 meegemaakt. In die lange periode groeide hij uit tot

senior-audiotechnicus, voor wie geen zee te hoog ging. Hij zat achter de knoppen bij reguliere programma's, was actief tijdens Radio Tour de France, Olympische Spelen en Elfstedentochten, nieuwsprogramma's op locaties in binnen- en buitenland en hij bouwde met anderen nieuwe studio's. Vele malen stond hij oog in oog met leden van het Koninklijk Huis. Op momenten van vreugde en verdriet in de familie parkeerde hij zijn reportagewagen in hun naaste omgeving. Naast de Nieuwe Kerk in Delft bij de uitvaart van prins Claus, prinses Juliana en prins Bernhard en bij de Nieuwe Kerk in Amsterdam tijdens het huwelijk van kroonprins Willem Alexander en Maxima.

Knikje van de koningin

Vele malen heb ik (GvB) met Paul aan mijn zijde op 4 mei verslag gedaan van de Nationale Dodenherdenking in de hoofdstad. Paul zat dan in zijn wagen die geparkeerd stond bij het Beurspoortje. Op weg naar de hofauto was daar bij herkenning het lichte knikje van de koningin in zijn richting.

Aan het eind van zijn fraaie carrière werd hij bekroond met de Media Diamant. De prijs wordt jaarlijks toegekend aan mensen die achter de schermen hun belangrijke bijdragen leverden aan de realisering van programma's op radio of televisie.

Paul Raaijmans omroeperven begon op 1 september 1975. Als aankomend technicus werd hij door o.a. Cor Krijnen opgeleid op Santbergen waar hij het vak leerde en het onmisbare vrachtwagenrijbewijs haalde.

Hoe mooi was de start. Zijn eerste klus voor de radio was in zijn geboortestad Arnhem. Op vertrouwd terrein dus. Vanuit de Rijnhal deed hij de technische ondersteuning voor een Winterfair Programma van Radio Oost.

Ja, hij was wel zenuwachtig toen hij zich de eerste keer meldde op Huis ten Bosch. Ook omdat hij fysiek in de lappenmand zat. Kort voor het grote moment had hij bij werkzaamheden voor Langs de Lijn bij een schaatsevenement zijn ene pols gebroken en de andere gekneusd. "Wat is er met u?", vroeg de koningin bij de kennismaking. "Ik heb haar de korte versie verteld."

Pick up gezocht en gevonden

De kersttoespraak wordt altijd een paar dagen voor uitzending opgenomen. Onder koningin Beatrix gebeurde dat op Huis ten Bosch in de zogeheten Tuinkamer aan de achterzijde van het paleis, bij de woonvleugel.

In aanloop naar de opname schaarde het gezelschap zich aan de vergadertafel. De koningin, gesecondeerd door haar secretaris, zat aan het hoofd, schonk koffie uit een stenen potje en presenteerde er een koekje bij. Het gezelschap bestond verder uit Margriet Gersie, redactie-

chef van het NOS-Radio1 Journaal, technicus Ton Prudon, assistent-technicus Bart Daatselaar en Willem Vos van de klassieke muziekkzender Radio 4 met wie de koningin overlegde over de muziek die haar toespraak zou omlijsten. Raaijman: "Dat wil ze dan even horen om vervolgens haar definitieve keuze te bepalen. Er lag o.a. een langspeelplaat op tafel, maar in de Tuinkamer was alleen een cd-speler. Dat was een probleem. Een meneer in stofjas ging op zolder kijken of daar nog een pick-up te vinden was. En ja hoor. Hij kwam ermee aanzetten. Ik vermoed dat die platenspeler eigendom was van de zoons."

Schreeuwende pauwen

Als de zaken waren doorgesproken kon de opname beginnen. Raaijman verhuisde samen met zijn voorganger Prudon naar zijn reportagewagen aan de achterkant van het paleis en liet de koningin via de luidspreker alvast een stukje horen van de uitverkoren beginmuziek. "Dan zat ze

*~ Verschillende malen
maakte Juliana het korte
ritje naar Hilversum, naar
het gebouw van de NCRV ~*

in de goede sfeer. Hoewel je kon horen dat ze de tekst had geoefend versprak ze zich natuurlijk wel eens. Ze wist dat we de opname op twee banden deden dus dan herstelde ze de fout en ging door. Een enkele keer werd de opname verstoord door schreeuwende pauwen die in de tuin van het paleis rondscharrelden. We monteerden de eindversie later in Hilversum en zetten voor en achter haar tekst de muziek die ze had uitgekozen.”

Geen Rivella

Na afloop was het niet direct inpakken en wegwezen. Integendeel. De opname werd beluisterd waarna de koningin iedereen bedankte voor de hulp. Tijd voor een drankje. Majesteit nuttigde een glaasje en vroeg aan mijn collega Bart Daatselaar wat hij wilde drinken. Bart bestelde het eerste wat in hem opkwam: Rivella. Een vrij incourant drankje in die jaren. Een lakei ging er op uit en kwam terug met de boodschap: ‘Majesteit, we hebben geen Rivella’. Het jaar daarop was het wel in huis. Zo werkte het systeem dus. Het werd genoteerd.”

Onderwijl was er sprake van ontspannen kout. Raaijman: “Het ging over de tuin of de pauwenpopulatie. Er vielen nooit stiltes.” Na afloop van de bijeenkomst spoedden Paul en collega’s zich naar een vrijstaande studio in Hilversum om de opname uitzendklaar te maken.

Angst voor uitlekken

Voorkomen moest worden dat de inhoud van de toespraak zou uitlekken. Iedere studio in Hilversum had een verbinding naar ‘buiten’, naar het Verbindingscentrum. Raaijman: “Voor de zekerheid trokken we tijdens de montage de stekker uit deze verbinding om te voorkomen dat elders kon worden meegeluisterd.”

Van de originele band maakte hij twee kopieën. Eén daarvan was bestemd voor de Wereldomroep. “Die overhandigde ik persoonlijk aan de verantwoordelijke functionaris.” Het materiaal dat bestemd was voor binnenlandse consumptie bewaarde hij achter slot en grendel in een kantoortje bij het Verbindingscentrum op het Mediapark. “Ik nam het nooit mee naar huis.” Daags voor Kerst gaf hij het materiaal

~ Een enkele keer werd de opname verstoord door schreeuwende pauwen die in de tuin van het paleis rondscharrelden ~

KONINGIN BEATRIX. DE MICROFOON WAARIN ZE SPREEKT STAAT ACHTER DE BLOEMEN

aan de eindredacteur van het NOS-Radio 1 Journaal die op Eerste Kerstdag dienst had. De papieren tekst leverde hij er in een gesloten enveloppe bij.

Abdicatie

Natuurlijk kon er in de dagen tussen de opname en het uitzendtijdstip altijd iets gebeuren in binnen- of buitenland waardoor de toespraak zou moeten worden aangepast.

“Daar hebben we altijd rekening mee gehouden,” zegt Raaijman. “Dat ik met een bandrecorder terug zou moeten naar Huis ten Bosch. Ik bleef stand by tot aan het moment van uitzending.” En als het zover was dan had de koningin in ieder geval één toehoorder die met meer dan gemiddelde interesse luisterde naar

haar toespraak. “Het was steeds weer een opluchting als het helemaal goed was gegaan.”

Op 29 april 2013, aan de vooravond van haar abdicatie sprak koningin Beatrix haar landgenoten nog eenmaal toe. “Ze stond er op dat de ploeg die haar telkens met Kerst had begeleid, die opname voor zijn rekening zou nemen,” vertelt Paul. “Ze wilde graag dezelfde mensen terug zien.” Na afloop werden er handen geschud. Net als de koningin hem gepasseerd is flitst het door zijn hoofd dat een hand alleen wel erg karig is. “Mag ik u het allerbeste wensen,” voegt hij haar toe. Ze deed een stapje terug en zei: “Ik ga u nog missen”.

Dolly, 1985

Door Guus van Waveren

Het aardige van Facebook is dat ik weer contact krijg met mensen waar ik ooit mee gewerkt heb. Cameramensen als Deen van der Zaken, Mees van Deth, Fred Brinkman, Thomas Kist of Fred Mekenkamp. Geluidsmensen als Bert Koops, Bert van den Dungen, Otto Horsch of Joris van Ballegooyen. Vakmensen van de bovenste plank. Ik

zou er veel meer kunnen noemen. Ze hebben een grote bijdrage geleverd aan de meer dan veertig documentaires die ik voor de NOS gemaakt heb. Hier volgt een verhaal waarin Deen de hoofdrol vervult. In 1985 werkte ik mee aan de rubriek Nederland C. Eindredacteur Hans Keller was weer eens bevallen van een dichtertelijk idee. Er moest een dubbelportret komen van de steden San Francisco en Leningrad. Hans ging zelf naar San Francisco, redacteur Cees van Ede en ik zouden Leningrad voor onze rekening nemen. In een voorgesprek met Deen zei ik dat ik in de eindeloze zalen van de Hermitage, waar we ook zouden draaien, graag wat 'rijers' wilde maken. Maar het idee te moeten sjouwen met een rolstoel trok me niet zo aan. Zou ik niet proberen daar een Dolly te bestellen? 'Hoeft niet', zei Deen, 'dat lukt toch niet met die Russen. Ik bedenk wel iets'. Hij had gelijk; het IJzeren Gordijn stond toen nog recht overeind en de bureau-

cratie vierde hoogtij. In Leningrad konden we dan ook geen shot draaien zonder vrouwelijke gids met een eigenaardig hoedje op de kop, waarmee we in het Engels moesten converseren en die net deed of ze geen Nederlands verstond. We hadden zo onze twijfels daarover. Enfin.

Op Schiphol, voor vertrek naar Rusland, kwam Deen zoals gewoonlijk met een kar vol koffers met apparatuur aanzetten. Hij trok een klein metalen koffertje tevoorschijn, hield het triomfantelijk voor mijn neus omhoog en riep 'En dit is de dolly'. Het was hoogstens 50 bij 60 centimeter en misschien 10 centimeter dik. 'Nou Deen', zei ik, 'daar past volgens mij geen dolly in'. 'Wacht maar af', zei Deen. Een paar dagen later volgde in de Hermitage de 'onthulling'. Deen deed het koffertje open. Er lagen vier wielen, een zadeltje en een paar stangen in. Hij monterde de wielen op de zijkant van de opengeslagen koffer, het zadel op een stang en met behulp van twee overgebleven stangen creëerde hij een trekstang. Vijf minuten werk. Het was een wonder. We hebben prachtige rijers kunnen maken. In sommige zalen keken er meer mensen naar ons dan naar de kunst.

Aanbieding voor VGOmedia-leden

Het verhaal op deze pagina komt uit het boek
Weerzien van Guus van Waveren

In dit boek beschrijft Van Waveren zijn leven. In korte verhaaltjes, klein geschreven, zonder franje. Vol kleine, komische, tijdloze en tijdsgebonden beelden.

Guus van Waveren (Amsterdam, 1933) groeide op in de Dapperstraat. Hij beleefde de armoede van de crisisjaren, nam dienst bij de marine, volgde de avondopleiding aan de huidige Gerrit Rietveld Akademie en werd reclametechnaar. In 1962 kwam hij als cameraman in dienst bij de NTS. Even keerde hij terug in de reclamewereld maar snel kwam hij weer bij de NTS als regisseur en maakte hij tot zijn pensioen in 1994 (en daarna) honderden producties voor de NOS. *Weerzien* (uitg. Gigaboek) is te koop voor € 19.95

Voor VGOmedia Magazine-lezers bedraagt de verkoopprijs slechts € 15,- (excl. verzendkosten) Te bestellen bij de auteur: guus@guusvanwaveren.nl of per post: 's-Gravesandelaan 26, 1222 SZ Hilversum

Dankbetuigingen

Meer dankbetuigingen op pagina 11

Graag wil ik PNO en VGOMedia hartelijk danken voor de cadeaubon en de prachtige bos bloemen die ik kreeg op mijn 80e verjaardag.

E.M. De Cock Buning-Morison, Bussum

Hartelijk dank aan de mensen van VGOMedia en PNO voor beide attenties bij mijn 80e verjaardag. Het boeket was adembenemend mooi!

Roelf Haan, Utrecht

Het was toch weer een verrassing. Heel hartelijk dank voor het werkelijk prachtige boeket bloemen van PNO en de cadeaubon van VGOMedia die ik mocht ontvangen ter gelegenheid van mijn negentigste verjaardag. Het doet altijd goed te weten dat er nog aan je gedacht wordt.

Joke van Neerijnen de Jong, Bussum

Langs deze weg wil ik graag mijn dank betuigen voor het prachtige boeket bloemen welke ik mocht ontvangen vanwege mijn 75e verjaardag. Ik stel deze attentie zeer op prijs

Anton Twisker (TROS), Bunschoten-Spakenburg

Heel hartelijk dank voor de bloemen en de cadeaubon die u mij ter gelegenheid van mijn 75e verjaardag stuurde. Ontzettend leuk om zo'n attentie te ontvangen.

Mart Benders, Amstelveen

Oud ANP-fotojournalist Cor Mulder bedankt VGOMedia voor de attentie t.g.v. zijn 75e verjaardag.

Cor, Amsterdam

Dank voor de bloemen en cadeaubon voor mijn 75e verjaardag.

Jan van Baarle (NTS/NOS/NOB), Naarden

Hartelijk dank voor de felicitatie en cadeaubon t.g.v. mijn 85e verjaardag.

Ria Timmermans, Voorschoten

Hartelijk dank voor de cadeaukaart die ik ontving bij mijn 75e verjaardag.

Bert Steinmetz, Amsterdam

Hartelijk dank voor de prachtige bloemen en de VVV-cadeaukaart, die ik van u mocht ontvangen ter gelegenheid van mijn 85e verjaardag.

Wallie Bekking-Lindner, Apeldoorn

Bij deze bedank ik PNO en VGOMedia voor de bloemen en cadeaubon die ik mocht ontvangen bij de viering van mijn 85e geboortedag.

Jan Reedijk. NTS-NOS-NOB, Hilversum

Graag wil ik PNO en VGOMedia hartelijk danken voor de prachtige bloemen en de VVV-bon die ik mocht ontvangen voor mijn tachtigste verjaardag.

Geweldig!!

Anneke Winkel, Voorthuizen

Veel dank voor de verrassing bij mijn 80e verjaardag! Een mooi gebaar, en een extra accent op deze bijzondere dag.

Jim van der Valk Bouman, (ex-RNWO), Aerdenhout

Hartelijk dank voor de felicitatie ter gelegenheid van mijn 75e verjaardag. De cadeaubon heeft al een goede bestemming gekregen.

Jan Maarten Pekelharing, Uithoorn

Een persoonlijke enveloppe van VGOMedia, wat nu dan? Een leuke cadeaubon als felicitatie voor mijn 75e verjaardag. Hartelijk dank.

Dick Boll, Ermelo

PNO Hartelijk dank voor de fraaie bos bloemen die wij ontvingen ter gelegenheid van ons 55-jarig huwelijks jubileum!

Piet en Korrie Boer, Kortenhoef

85 jaar, feest met vrouw, kinderen, en kleinkinderen. 's Ochtends verrast door een mooie bos bloemen, en een VVV-bon. PNO en VGOMedia: hartelijk dank daarvoor.

Martin Schram, Loosdrecht

Heel hartelijk bedankt voor de bloemen en de cadeaubon voor mijn 75-e verjaardag.

C.M. Jongejan, Den Haag

Voor de cadeaubon, die ik ter gelegenheid van mijn 85e verjaardag van u mocht ontvangen, dank ik u hartelijk!

D. Spaargaren, Huizen

Op mijn 80e verjaardag werd ik verrast door de VGOMedia met een mooie cadeaubon en van het Pensioenfonds kwam ook nog een prachtige bos bloemen. Heel welkom allebei en heel hartelijk dank hiervoor.

Annelies Smit de Vlaming, Breukelen

Nieuwe leden

- Mw. S. Emond, Loosdrecht (Teleac)
- H. Mouwe, Hilversum (MAX)
- Mw. H.R. Bosma, Hilversum (KRO-NCRV)
- B. Jansweijer, Weesp (Hulskamp AV)
- Mw. T. van den Heuvel-Dekker, Hilversum (nab.)
- W.J. Guiking, Leiden (Consumentenbond)
- W.H. de Feiter, Almere (Ericsson Broadcast Service)
- Mw. I. Arends, Kortenhoef (nabestaande)

Betaaldata 2018 - 2019

2018	19 december	24 juli
2019	24 januari	22 augustus
	21 februari	24 september
	21 maart	24 oktober
	24 april	21 november
	23 mei	19 december
	20 juni	

Overleden VGOmedia-leden

Augustus - 11 Mw. J.G. van der Heide Eijlders (30 mei 1934), 15 H. Tuijten (9 mei 1925), 19 C.A. Jacobs (9 nov 1940), 19 J.R.P. Braakhuis (6 jul 1932), 24 mw. F.W.J. Elferink (20 mrt 1946), 26 A. Ubacht (30 nov 1942), 31 G. van Essen (21 mei 1928)

September - 10 J. Kos (3 jun 1943), 14 A. Segaar (17 mrt 1954), 16 mw. J.D. van den Hengel Passchier (4 nov 1931), 30 mw. M. Bosman (26 mrt 1938)

Oktober - 1 J. Guijt (10 dec 1938), 3 mw. R.A. Vermeulen de Jong (4 nov 1923), 6 mw. J.J. Mehrstens Bregman (6 mei 1928), 11 B. Löwenstein (24 jun 1928), 20 P.P.A. Temme (12 mei 1932), 23 N.I.M. Stevens (24 sep 1934), 25 J.H.C. Heesbeen (5 mei 1931), 26 P.L. van Bronckhorst (6 feb 1939), 26 J.J. van der Zee (17 mei 1942)

November - 2 P.J. Brassier (12 feb 1929), 6 P.A. Huisman (5 jul 1940), 7 J. Hanhart (6 aug 1932), 7 mw. D.G. van Venetien (8 sep 1921)

Geen VVV-bonnen meer bij huwelijksjubilea

Met enige regelmaat worden er vragen gesteld over het uitblijven van de VVV-bonnen bij huwelijksjubilea vanaf 50 jaar (om de vijf jaar). Deze zijn afgeschaft. Dit is besloten

in de voorjaarsledenvergadering 2018. Daar is ruimschoots over gediscussieerd, omdat de ontvangst van een VVV-bon vaak aanleiding is voor een bedankje in het VGO Magazine, en dat vinden de collega's leuk om te lezen. Maar uiteindelijk heeft toch de doorslag gegeven dat er sprake is van meten met twee maten. Er zijn zoveel vormen van samenwoning tegenwoordig dat het niet te rechtvaardigen valt één daarvan om de vijf jaar met een VVV-bon te bedenken. en dat is een kwestie van administratie. Huwelijken worden wel doorgegeven aan verschillende instanties, maar andere samenlevingsvormen niet. Ook al zijn ze nog zo duurzaam.

Nieuw adres secretaris

Het postadres van de bestuurssecretaris van VGOmedia is gewijzigd in: Naarderstraat 81-15, 1251 BG Laren. Het e-mailadres is ongewijzigd: bestuur@vgomedia.nl Het bestuur stelt correspondentie per e-mail en opgave van uw eigen e-mailadres op prijs.

Digitaal magazine? Dat kan

Buitenlandse leden krijgen hun VGOmedia Magazine digitaal toegezonden, per e-mail als PDF. Voor binnenlandse leden bestaat die mogelijkheid ook.

Bekijkt u het magazine liever digitaal dan op papier, stuur dan een mailtje naar: ledenadministratie@vgomedia.nl.

Puzzel

De puzzelredactie wil niet achterblijven met de 'viering' van het 100-jarig radiojubileum; een puzzel dus met woorden die te maken hebben met het medium radio.

Als u alle woorden heeft gevonden vormen de overgebleven letters de naam van een radiocolumn waar naar in veel huiskamers op zondagmiddag werd geluisterd.

Uw oplossing kunt u tot uiterlijk 11 januari 2019 opsturen naar de puzzelredactie, Louis van Hattem, Bijenmeent 10, 1218 GB Hilversum of via e-mail naar Ivanhattem@upcmail.nl, met vermelding van uw naam, adres en woonplaats.

Uit de goede oplossingen worden drie prijswinnaars getrokken, die beloond worden met een cadeaubon van € 10,-

2018-2019

NTR
ZATERDAG
MATINEE

ZATERDAG 26 JANUARI 2019, 14.15 UUR
CONCERTGEBOUW AMSTERDAM

UIT HÄNDELS SCHADUW

Ghislieri Choir & Consort
Giulio Prandi dirigent

VIVALDI Sonate 'Al santo sepolcro'
D'ASTORGA Stabat Mater
BONONCINI Anthem for the funeral of the Duke of Marlborough
HÄNDEL Dixit Dominus

Wij mogen u als lid van VGO media dit concert in de oude-muziekserie van NTR ZaterdagMatinee aanbieden met 20% korting op het reguliere tarief. De speciale prijs is € 37,- per persoon (normale prijs € 47,-) voor 1e rang plaatsen. Reserveren kan via de website van het Concertgebouw www.concertgebouw.nl
Om de korting te krijgen dient u in het veld 'actiecode' de kortingscode **VGO192601** in te vullen.
Telefonisch reserveren kan via 0900 – 6718345 (€ 1,- per gesprek) (vergeet ook hier de kortingscode **VGO192601** niet door te geven)

www.zaterdagmatinee.nl

vrijdag
concert

VRIJDAG 25 JANUARI 2019, 20.15 UUR
TIVOLIVREDENBURG UTRECHT

BRAUTIGAM EN DE WAART

Radio Filharmonisch orkest
Edo de Waart dirigent
Ronald Brautigam piano

BOSMANS Concertino voor piano en orkest
MOZART Pianoconcert nr. 21 'Elvira Madigan'
BRAHMS Derde symfonie

Wij mogen u als lid van VGO media dit concert in de serie van het AVROTROS Vrijdagconcert met 30% korting aanbieden voor de speciale prijs van € 27,- per persoon (normale prijs € 38,-) Reserveren kan via de website van TivoliVredenburg www.tivolivredenburg.nl
Om de korting te krijgen dient u in het veld 'actiecode' de kortingscode **VGO192501**

www.avrotrosvrijdagconcert.nl

een
concertserie
van

